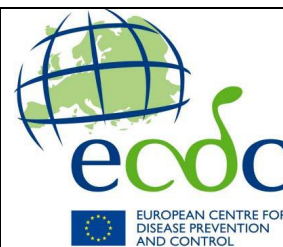

Nasvet za potnike: nova priporočila za rezidente ali obiskovalce držav, v katerih je prisoten poliomieltis (otroška paraliza)

Kaj je poliomieltis?

Poliomieltis (polio) je zelo nalezljiva virusna bolezen, ki lahko povzroči dosmrtno paralizo in včasih smrt. Virus se prenaša z ene osebe na drugo fekalno oralno ali oralno oralno. Pri večini okužb z virusom polia se simptomi ne pojavijo, le pri eni od 200 do 300 okuženih oseb pa se pojavi huda oblika bolezni, ki se manifestira kot paraliza. Čeprav se nesimptomatske okužbe z virusom polia običajno niti ne odkrijejo, večina oseb z neparalitično obliko okužbe z virusom polia še več tednov izloča virus v svojem blatu ter prek ustne in nosne sluznice. To pomeni, da lahko okužijo druge osebe, pri katerih se lahko pojavi huda oblika bolezni.

Kako preprečujemo poliomieltis?

Poliomieltis se učinkovito preprečuje z dvema cepivoma: inaktiviranim cepivom proti poliu (IPV), ki se injicira, in oralnim cepivom proti poliu (OPV), ki se daje v obliki oralnih kapljic. Vse države EU so v zadnjih desetletjih prešle z oralnega na inaktivirano cepivo. Obe cepivi sta učinkoviti in varni, postavljen pa je bil tudi cilj izkoreninjenja bolezni s precepljenostjo vsaj 80 % svetovnega prebivalstva. Število primerov poliomieltisa se je v zadnjih 25 letih zmanjšalo za več kot 99 %, bolezen pa je danes prisotna le v desetih državah po svetu.

Zakaj je SZO izdala nova priporočila za cepljenje proti poliu?

Nova priporočila Svetovne zdravstvene organizacije (SZO) so začasna in se uporabljajo le za osebe, ki potujejo ali živijo v državah, v katerih virus polia še vedno kroži. Potniki, ki potujejo v te države, naj poleg priporočil SZO upoštevajo nasvete glede potovanja v svojih matičnih državah in državah, ki jih nameravajo obiskati. Namen priporočil SZO je zaustaviti prenos virusa polia iz države, v kateri je bolezen prisotna, v državo, v kateri je bila bolezen izkoreninjena. Cepljene osebe so lahko kratkotrajno okužene z virusom polia v črevesju, ne da bi se pri njih razvili simptomi. Okužba ne povzroča nobene škode ali simptomov in po navadi izgine po nekaj tednih. Vendar lahko okužena oseba prenese virus na območja, prosta poliomieltisa, kjer lahko povzroči izbruh bolezni. Tveganje prenosa virusa polia se zmanjša, če oseba prejme dodatni odmerek cepiva proti poliu (booster), nato pa se počasi povečuje od trenutka zadnjega cepljenja. Zato SZO rezidentom in obiskovalcem držav, v katerih je prisoten poliomieltis, zdaj priporoča, da prejmejo dodatni odmerek cepiva proti poliu v 12 mesecih pred odhodom iz države, v kateri je bolezen prisotna.

Javnozdravstvena nevarnost mednarodne razsežnosti

Širjenje virusa polia iz države, v kateri je bolezen prisotna, v državo, ki je prosta bolezen, zaradi slabe precepljenosti lahko povzroči obsežne izbruhe, ki bi ogrozili doseganje cilja izkoreninjenja poliomieltisa. Da bi se to preprečilo, je SZO razglasila mednarodno širjenje poliomieltisa za javnozdravstveno nevarnost mednarodne razsežnosti in izdala začasna priporočila za deset držav, v katerih virus polia še vedno kroži. Poliomieltis je prisoten v naslednjih desetih državah: Afganistanu, Kamerunu, Etiopiji, Ekvatorialni Gvineji, Iraku, Izraelu, Nigeriji, Pakistanu, Somaliji in Siriji. Virus polia je bil leta 2013 odkrit v kanalizaciji v Izraelu, vendar se pri nikomur v Izraelu ni razvil paralitični poliomieltis. Ostalih devet držav je poročalo o primerih paralitičnega poliomieltisa v zadnjih letih.

SZO je deset držav s poliomieltisom razdelila v dve skupini:

tri države, iz katerih se poliomieltis širi: Pakistan, Kamerun in Sirija, ki so poročale o primerih poliomieltisa in iz katerih se je virus polia razširil nedavno;

- sedem držav s prisotnostjo poliomielitisa: Afganistan, Ekvatorialna Gvineja, Etiopija, Irak, Izrael, Somalija in Nigerija, v katerih je prisoten divji virus polia, vendar se trenutno ne širi v druge države.

Začasna priporočila SZO

SZO priporoča, da države, iz katerih se divji virus polia trenutno širi (Pakistan, Kamerun in arabska republika Sirija), zagotovijo, da:

- vsi rezidenti ali dolgotrajni obiskovalci (tj. > 4 tedne) prejmejo odmerek oralnega cepiva proti poliu (OPV) ali inaktiviranega cepiva proti poliu (IPV) 4 tedne do 12 mesecev pred mednarodnim potovanjem;
- vse osebe, ki morajo nujno potovati (tj. v 4 tednih) in niso prejele odmerka oralnega (OPV) ali inaktiviranega cepiva proti poliu (IPV) v zadnjih 4 tednih do 12 mesecih, prejmejo odmerek cepiva proti poliu vsaj ob odhodu;
- se takim potnikom zagotovi mednarodno spričevalo o cepljenju in profilaksi, ki je v skladu s Prilogo 6 Mednarodnega zdravstvenega pravilnika (2005), da se evidentira in dokaže cepljenje.

SZO priporoča, da države, v katerih je divji virus polia sicer prisoten, vendar se iz njih ne širi, svoje rezidente in obiskovalce spodbujajo, da upoštevajo isti nasvet glede cepljenja kot države, iz katerih se virus širi.

Nasvet za rezidente EU, ki potujejo v države, v katerih je prisoten poliomiелitis, ali prihajajo iz njih

Večina rezidentov EU je verjetno prejela polni odmerek cepiva proti poliu v okviru nacionalnega programa cepljenja države, v kateri živijo. Osebam, ki so bile cepljene s polnim odmerkom cepiva proti poliu, se je prej svetovalo, naj prejmejo dodatni odmerek cepiva proti poliu, preden odpotujejo na območje, kjer je prisoten poliomiелitis. Nacionalna priporočila za razdobja med takimi „booster“ odmerki se med državami razlikujejo, in sicer od enkratnega dodatnega odmerka polno cepljeni osebi v življenju do dodatnega odmerka vsakih deset let. Glede na nova začasna priporočila, ki jih je izdala SZO in ki priporočajo, da države, v katerih je prisoten poliomiелitis, zagotovijo ali spodbujajo osebe, ki zapuščajo te države, da so cepljene proti poliu v zadnjih 12 mesecih, bi bilo iz praktičnih razlogov koristno, da države članice EU pregledajo in po potrebi spremenijo svoje nasvete potnikom, ki potujejo v države, v katerih je prisoten poliomiелitis. Da bi se preprečilo, da se od potnikov, ki zapuščajo državo, v kateri je prisoten poliomiелitis, na meji zahteva, da so cepljeni, se potnikom, ki potujejo v take države, svetuje, da upoštevajo priporočila SZO, preden obišejo tako državo. Osebam, ki živijo v državah, v katerih je prisoten poliomiелitis, se svetuje, da upoštevajo priporočila SZO, preden zapustijo državo.

Potniki iz EU, ki so prejeli polni odmerek cepiva proti poliu v skladu z nacionalnim programom cepljenja države, v kateri živijo, in načrtujejo potovanje v katero koli od desetih držav, v katerih je prisoten poliomiелitis, naj prejmejo dodatni odmerek inaktiviranega cepiva proti poliu (IPV). Da bi potniki, ki potujejo v države, v katerih je prisoten poliomiелitis, izpolnjevali priporočila SZO in da bi se izognili cepljenju v taki državi, je pomembno, da prejmejo ta dodatni odmerek inaktiviranega cepiva (IPV) v 12 mesecih pred načrtovanim odhodom iz države, v kateri je prisoten poliomiелitis.

Vsaka oseba, ki živi ali je več kot štiri tedne bivala v državi, v kateri je prisoten poliomiелitis, in namerava zapustiti tako državo, naj prejme dodatni odmerek inaktiviranega (IPV) ali oralnega cepiva proti poliu (OPV) najpozneje štiri tedne pred datumom odhoda iz take države in v 12 mesecih po tem datumu.

Če mora oseba, ki je bivala v državi, v kateri je prisoten poliomiелitis, več kot štiri tedne, nujno odpotovati iz take države (tj. v štirih tednih), naj prejme odmerek cepiva proti poliu najpozneje ob odhodu, če ga ni prejela v zadnjih 12 mesecih.

- Potniki naj imajo pri potovanju v države, v katerih je prisoten poliomiелitis, ali iz njih pri sebi dokazilo o cepljenju proti poliu, tj. Mednarodno spričevalo SZO o cepljenju ali profilaksi („rumena knjižica“).
- Rezidenti EU, ki niso bili nikoli cepljeni proti poliu ali niso prejeli polnega odmerka cepiva proti poliu ali niso prepričani glede svojega statusa cepljenja, naj za nasvet in cepljenje obišejo svojega osebne zdravnika, ambulanto za cepljenje ali ambulanto za potnike. Ta nasvet velja tako za potnike,

ki potujejo v države, v katerih je prisoten poliomieltis, kot za vse rezidente in državljane EU ne glede na njihove potovalne načrte.

- Navedeni nasvet glede cepljenja velja za odrasle in otroke, mlajše od 18 let. Ker se cepivo proti poliu daje otrokom kot kombinirano cepivo (ena injekcijska brizgalka z več sestavinami cepiva) v okviru rednega programa cepljenja, je pomembno zdravnika ali ambulanto za cepljenje zaprositi za mnenje glede časa in izbire cepiva za otroke.
- Tveganje za stik z virusom polia v državi, v kateri je prisoten poliomieltis, se lahko zmanjša s strogo higieno rok (umivanje rok z milom pred pripravo in uživanjem hrane ter po obisku stranišča) ter z umivanjem in lupljenjem surovega sadja in zelenjave neposredno pred njihovim zaužitjem.